YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
10 päivänä joulukuuta 1968 *

Asiassa 7/68,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Armando Toledano, prosessiosoite Luxemburgissa oikeudellisen neuvonantajan Émile Reuterin toimisto, 4 boulevard Royal,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään ulkoasiainneuvos Adolfo Maresca, avustajana valtionasiamiehen sijainen Pietro Peronaci, prosessiosoite Luxemburgissa Italian suurlähetystö,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta on jättänyt noudattamatta Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 16 artiklan nojalla sille kuuluvia jäsenyysvelvoitteita, kun se on 1.1.1962 jälkeen edelleen kantanut taiteellisesti, historiallisesti, arkeologisesti tai kansatieteellisesti arvokkaiden esineiden viennissä yhteisön muihin jäsenvaltioihin 1.6.1939 annetun lain n:o 1089 mukaista progressiivista maksua,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat A. Trabucchi ja J. Mertens de Wilmars, tuomarit A. M. Donner, W. Strauß, R. Monaco ja P. Pescatore (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: J. Gand,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

Komissio on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, jossa pyydetään vahvistamaan, että Italian tasavalta on jättänyt noudattamatta Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 16 artiklan nojalla sille kuuluvia jäsenyysvelvoitteita, kun se on 1.1.1962 jälkeen edelleen kantanut taiteellisesti, historiallisesti, arkeologisesti tai kansatieteellisesti arvokkaiden esineiden viennissä yhteisön muihin jäsenvaltioihin 1.6.1939 annetun lain n:o 1089 37 pykälän mukaista progressiivista maksua.

A – Tutkittavaksi ottaminen

Vastaaja asettaa kyseenalaiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen ja esittää, että kun komissio saattoi asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi juuri, kun lakiehdotusta riidanalaisen säännöksen muuttamiseksi käsittelemässä oleva Italian parlamentti oli hajoamaisillaan, komissio ei ottanut huomioon perustamissopimuksen 2 artiklassa yhteisön toimielimille asetettua velvoitetta "edistää taloudellisen toiminnan sopusointuista ja tasapainoista kehitystä koko yhteisössä".

Perustamissopimuksen 169 artiklan mukaan komission tehtävä on arvioida, milloin se nostaa kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa. Ajoituksen määräämisen harkintaperusteet eivät voi vaikuttaa kanteen tutkittavaksi ottamiseen, joka perustuu ainoastaan objektiivisiin sääntöihin.

Esillä olevassa asiassa komission kannetta edelsi pitkäaikainen mielipiteiden vaihto Italian hallituksen kanssa, joka aloitettiin jo ennen siirtymäajan toisen vaiheen päättymistä, jotta tasavallan toimivaltaiset viranomaiset toteuttaisivat komission arvostelemien säännösten muuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Näillä perusteilla kanne otetaan tutkittavaksi.

B - Pääasia

1. Riidanalaisen maksun soveltamisala

Komissio esittää kanteensa perusteeksi perustamissopimuksen 16 artiklan. Se katsoo siten 1.6.1939 annetussa Italian laissa n:o 1089 tarkoitettujen taiteellisesti, historiallisesti, arkeologisesti ja kansatieteellisesti arvokkaiden esineiden kuuluvan tulliunionia koskevien määräysten soveltamisalaan.

Vastaaja kiistää tämän näkökannan ja arvioi, että kyseisiä esineitä ei voida rinnastaa "kulutustavaroihin tai käyttöesineisiin" eikä niihin siten voida soveltaa "tavanomaisiin kauppatavaroihin" sovellettavia perustamissopimuksen määräyksiä.

Näillä perusteilla perustamissopimuksen 16 artikla ei vastaajan mukaan koske kyseisiä esineitä.

Perustamissopimuksen 9 artiklan mukaan yhteisön perustana on tulliliitto, "joka käsittää kaiken tavaroiden kaupan".

Edellä mainitun määräyksen mukaisina tavaroina on pidettävä tuotteita, jotka voidaan arvioida rahassa ja jotka voivat sellaisenaan olla liiketoimien kohteena.

Italian laissa tarkoitetut tuotteet, riippumatta ominaisuuksista, jotka erottavat ne muista kauppatavaroista, ovat sikäli näiden kaltaisia, että ne voidaan arvioida rahassa ja siten ne voivat olla kaupallisten liiketoimien kohteena.

Tämä näkökanta vastaa myös Italian lain rakennetta. Kyseisessä laissa riidanalainen maksu vahvistetaan esineiden arvon perusteella.

Edellä esitetystä seuraa, että yhteismarkkinoiden säännöt koskevat kyseisiä esineitä, jollei perustamissopimuksessa nimenomaisesti määrätyistä poikkeuksista muuta johdu.

2. Riidanalaisen maksun arviointi perustamissopimuksen 16 artiklan perusteella

Komissio arvioi, että riidanalainen maksu on vaikutukseltaan vientitullia vastaava maksu ja että kyseisen maksun kantaminen olisi siten pitänyt lopettaa perustamissopimuksen 16 artiklan mukaisesti viimeistään yhteismarkkinoiden ensimmäisen vaiheen lopussa, eli 1.1.1962 lähtien.

Vastaaja kiistää riidanalaisen maksun tällaisen arvioinnin, koska maksulla on oma tavoitteensa, joka on kansallisella alueella olevan taiteellisen, historiallisen ja arkeologisen perinnön suojelu ja turvaaminen.

Tämän vuoksi maksu ei tosiasiallisesti ole millään tavalla fiskaalinen. Lisäksi valtiontalouden siitä saamat tulot ovat merkityksettömät.

Perustamissopimuksen 16 artiklassa kielletään kantamasta jäsenvaltioiden välisissä suhteissa vientitulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja, eli kaikkia maksuja, jotka muuttavat vientitavaran hintaa ja joilla siten on sama rajoittava vaikutus kyseisen tavaran vapaaseen liikkuvuuteen kuin tullilla.

Tässä määräyksessä ei tehdä mitään eroa tavoitteen mukaan, johon siinä poistettaviksi määrättyjen tullien ja maksujen kantaminen perustuu.

Ei ole tarpeen eritellä fiskaalisen luonteen käsitettä, jota vastaaja käyttää väitteidensä perustana tältä kohdin, sillä jäsenvaltioiden välisten tullien poistamista koskevan perustamissopimuksen jakson määräyksissä suljetaan pois tullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen säilyttäminen tekemättä tässä suhteessa eroa fiskaalisten ja muiden tullien tai vaikutukseltaan vastaavien maksujen välillä.

Riidanalainen maksu kuuluu 16 artiklan soveltamisalaan, sillä kyseisten tavaroiden vientikauppaa rajoitetaan maksulla, joka rasittaa maasta vietyjen esineiden hintaa.

3. Riidanalaisen maksun arviointi perustamissopimuksen 36 artiklan perusteella

Vastaaja vetoaa perustamissopimuksen 36 artiklaan, jossa sallitaan vientirajoitukset, jotka ovat perusteltuja taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi, kuten esillä olevassa asiassa.

Kohteensa, merkityksensä ja vaikutuksensa perusteella riidanalainen maksu ei vastaajan mukaan kuulu vaikutukseltaan vientitulleja vastaavia maksuja koskevien perustamissopimuksen määräysten vaan 36 artiklassa sallittujen rajoittavien toimenpiteiden soveltamisalaan.

Itse asiassa komission ja Italian hallituksen mielipide-erot eivät vastaajan mukaan näin ollen koske tavoitetta vaan keinojen valintaa.

Vastaaja katsoo lisäksi, että keinojen valinnan osalta Italian viranomaiset asettivat etusijalle sellaisen veron kantamisen, joka häiritsee yhteismarkkinoiden toimintaa

vähemmän kuin kieltojen tai vientirajoitusten soveltaminen.

Perustamissopimuksen 36 artiklassa määrätään, että "mitä 30–34 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia ... vientiä ... koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja ... taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi".

Kyseinen määräys kuuluu sekä paikkansa että nimenomaisesti 30–34 artiklaan tehdyn viittauksen perusteella jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten poistamista koskevaan lukuun.

Kyseinen luku koskee valtioiden puuttumista yhteisön sisäiseen kauppaan toimenpiteillä, jotka ovat luonteeltaan tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia ehdottomia tai osittaisia kieltoja, tapauksen mukaan.

Tällaisia toimenpiteitä 36 artiklassa tarkoitetaan selkeästi ja yksinomaisesti, kuten ilmaisun "kieltoja tai rajoituksia" käyttö osoittaa.

Kyseiset kiellot ja rajoitukset erottuvat luonteensa perusteella selkeästi tulleista ja niihin rinnastettavista maksuista, jotka vaikuttavat tuonnin ja viennin taloudellisiin edellytyksiin ilman että niihin liittyisi puuttumista taloudellisten toimijoiden päätöksiin.

Perustamissopimuksen toisen osan I osaston määräyksiin sisältyy perussääntö jäsenvaltioiden välisen tavaroiden vapaan liikkuvuuden kaikkien esteiden poistamisesta lakkauttamalla toisaalta tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut ja toisaalta määrälliset rajoitukset ja vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet.

Poikkeuksia tästä perussäännöstä on tulkittava suppeasti.

Ottaen huomioon 16 ja 36 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden välinen ero, viimeksi mainittuun määräykseen sisältyvää poikkeusta ei voida soveltaa toimenpiteisiin, jotka eivät kuulu jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten poistamista koskevassa luvussa tarkoitettuihin kieltoihin.

Se että mainitut 36 artiklan määräykset eivät liity tulleihin ja vaikutukseltaan vastaaviin maksuihin, voidaan selittää sillä, että tällaisilla toimenpiteillä lisätään yksinomaan kyseisten tuotteiden viennin taloudellisia rasitteita, turvaamatta kyseisessä artiklassa tarkoitetun tavoitteen, eli taiteellisen, historiallisen tai arkeologisen perinnön suojelemisen, toteutumista.

Voidakseen vedota 36 artiklaan jäsenvaltioiden on noudatettava kyseisessä määräyksessä esitettyjä rajoituksia sekä saavutettavan tavoitteen että keinojen luonteen osalta.

Riidanalaisen, 36 artiklassa määriteltyihin rajoihin kuulumattoman maksun kantaminen on ristiriidassa perustamissopimuksen määräysten kanssa.

C - Oikeudenkäyntikulut

Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Vastaaja on hävinnyt asian.

Näillä perusteilla,

ottaen huomioon oikeudenkäyntiasiakirjat,

kuultuaan esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten suulliset lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 2, 3 a, 5, 9, 16, 36, 169 ja 171 artiklan,

ottaen huomioon Euroopan talousyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan,

ottaen huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on hylännyt muut laajemmat tai vastakkaiset vaatimukset ja antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne otetaan tutkittavaksi.**

2) **Italian tasavalta on jättänyt noudattamatta Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 16 artiklan nojalla sille kuuluvia jäsenyysvelvoitteita, kun se on 1.1.1962 jälkeen edelleen kantanut taiteellisesti, historiallisesti, arkeologisesti ja kansatieteellisesti arvokkaiden esineiden viennissä yhteisön muihin jäsenvaltioihin 1.6.1939 annetun lain n:o 1089 37 pykälän mukaista progressiivista maksua.**

3) **Vastaaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Lecourt Trabucchi Mertens de Wilmars

Donner Strauß Monaco Pescatore

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä joulukuuta 1968.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti